

HÜSEYN CAVİD – 130

(ƏDƏBİYYAT SİYAHISI)

BAKI - 2012

YERƏ ENMƏM DƏ, SƏMA ŞAIRİYƏM

CAVİD

Hüseyn Cavidin 130 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2012-ci ilin oktyabr ayında Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, böyük şair və dramaturq Hüseyn Cavidin (Hüseyn Abdulla oğlu Rasizadənin) anadan olmasının 130 illiyi tamam olur. Hüseyn Cavid dərin fəlsəfi-estetik məzmununa malik yaradıcılığı ilə ədəbiyyatımızda yeni bir mərhələnin başlanğıcını qoymuşdur.

Sənətkarın dünya romantizm ənənələri zəminində bəşəriyyətin mənəvi həyatı ilə bağlı axtarışlarının ifadəsi olan lirik əsərləri, mənzum faciə və tarixi dramları qiymətli söz inciləri kimi xalqımızın zəngin bədii fikir xəzinəsində layiqli yer tutur. Ölkəmizdə teatr mədəniyyətinin yüksək nailiyyətlər qazanmasında Cavid dramaturgiyası mühüm rol oynayır. Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafında müstəsna xidmətləri olan Hüseyn Cavidin 130 illik yubileyinin keçirilməsini təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi ilə birlikdə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, Hüseyn Cavidin 130 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlər planı hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 16 fevral 2012-ci il

Hüseyn Cavid XX əsrdə Azərbaycan ədəbiyyatının, mədəniyyətinin inkişaf etməsində misilsiz xidmətlər göstərmişdir.

Hüseyn Cavid Azərbaycan xalqını, onun mədəniyyətini, ədəbiyyatını, elmini yeksəklərə qaldıran böyük şəxsiyyətlərdən biridir.

Hüseyn Cavidin yaratdığı əsərlər Azərbaycan xalqının milli sərvətidir. Onlar bu gün üçün, gələcək nəsillər üçün dərslik kitabıdır.

Hüseyn Cavidin bütün yardıcılığı, bütün fəalliyəti Azərbaycan xalqının mədəniyyətini yüksəklərə qaldırmaqdan, xalqımızı azad, müstəqil xalq etməkdən ibarət olubdur. Onun bütün yaradıcılığı Azərbaycan xalqını Milli azadlığa , müstəqilliyə çağırıbdır.

O, həmişə öz iradəsi ilə yaşamış, öz iradəsinə, millətinə sadıq olmuşdur, millətini, xalqını həddindən artıq sevmiş və millətinə həddindən artıq xidmət edən bir insane olmuşdur.

Heydər Əliyev

ƏSƏRLƏRİ

Əsərləri : 5 cildə. I cild. - Bakı : Lider, 2005. - 256 s. - (Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı).

Görkəmli şairimiz Hüseyn Cavidin "Əsərləri"nin I cildinə "Keçmiş günlər", (Tiflis,1913), "Bahar şəbnəmləri" (Bakı 1917) şeirlər silsiləsi və "Azər" (1920-1937) poeması daxil edilmişdir. Bütün yaradıcılığı insanda, təbiətdə və dünyada gözəllik axtarışlarından ibarət olan mütəfəkkir şair bu şeirlərində gözəlliyin pozulan qaydalarını nizama salmaqla məşğuldur.

Əsərləri : 5 cildə. II cild : dram əsərləri - Bakı : Lider, 2005. - 352 s. - (Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı).

Ədibin "Əsərləri"nin II cildinə "Ana", "Maral" və "Şeyda" pyesləri ilə yanaşı Azərbaycan ədəbiyyatının ilk mənzum dramlarından "Şeyx Sənan", "Uçurum" faciələri daxil edilmişdir.

Əsərləri : 5 cildə. III cild : dram əsərləri. - Bakı : Lider, 2005. - 304s. - (Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı)

Bu cildə ədibin "İblis", "Afət", "Peyğəmbər" və "Topal Teymur" dramları daxil edilmişdir.

Əsərləri : 5 cildə. IV cild : dram əsərləri. - Bakı : Lider, 2005. - 256 s. - (Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı).

Bu cildə görkəmli ədibimizin "Knyaz" və "Səyavuş" əsərləri nəşr olunmuşdur.

Əsərləri : 5 cildə.V cild : dram əsərləri, məqalələri, məktubları. - Bakı : Lider, 2005. - 288 s. - (Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı).

Hüseyn Cavidin "Əsərləri"nin bu son cildinə "Xəyyam" (1935) və "İblisin İntiqamı" (1936-1937) dramları ilə yanaşı sənətkarın məqalə və məktubları da daxil edilmişdir.

Əsərləri : 5 cildə. I cild : Şerlər və poema. - Bakı : Elm, 2005.

Hüseyn Cavidin romantizmi XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının mürəkkəb, çoxşaxəli və zəngin gedişində öz səsi və nəfəsi ilə seçilən qanunauyğun və əlamətdar bir hadisə kimi bu gün də öz mənə və əhəmiyyətini saxlamaqdadır. Kitabda Mərhum Turan Cavidin "İmlasına toxunmamalı !" prinsipi əsas götürülərək Hüseyn Cavidin müxtəlif dərin məzmunlu şerləri toplanmışdır.

Seçilmiş əsərləri. - Bakı : Çarşıoğlu, 2004. - 640 s. (Azərbaycan Ədəbiyyatı).

Kitaba görkəmli ədib Hüseyn Cavid yaradıcılığı barədə mükəmməl təsəvvür yarada biləcək nümunələr, külliyyatının az qala yarısı: "Bahar şəbnəmləri", "Azər", "Ana", "Şeyx Sənan", "İblis", "Topal Teymur", "Peyğəmbər", "Səyavuş" əsərləri daxil edilib.

Bahar şəbnəmləri. İblis. Peyğəmbər . - Bakı : Turan, 2002. - 300 s.

Kitaba müəllifin müxtəlif illərdə qələmə aldığı "Bahar şəbnəmləri" şerlər toplusu, "İblis" və "Peyğəmbər" pyesləri daxil edilmişdir.

Dram əsərləri. - Bakı : Avrasiya Press, 2007. - 460 s. - (Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi).

Kitaba ölməz sənətkarın "Şeyx Sənan", "İblis", "Peyğəmbər", "Topal Teymur" və "Xəyyam" əsərləri daxil edilmişdir.

Şerlər və poema. - Bakı : Elm, 2005. - 303 s.

Kitabın I cildinə Hüseyn Cavidin müxtəlif şerləri və "Azər" poeması daxil edilmişdir.

Topal Teymur. İblis. - Bakı : Atilla, 2001. - 163 s.

Kitaba görkəmli ədibimiz Hüseyn Cavidin "Topal Teymur" və "İblis" əsərləri daxil edilmişdir.

KİTABLARDA

Topal Teymur // Azərbaycan dramaturgiyası antologiyası. 4 cildə. - B. : Şərq-Qərb, 2007. - C.1. - S. 303-353.

Öksüz Ənvər ; İlk bahar ; Qız məktəbində ; Çiçək sevgisi : şeir // Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı antologiyası. 3 cildə. - C.2. - B. : Öndər, 2004. - S. 60-63.

Mənim tanrım ; Şərq qadını ; Azər düşünürkən və b. : şeirlər // XX əsr Azərbaycan poeziyası antologiyası. I kitab : 1920-ci illərin poeziyası. - B. : Elm, 2009. - S. 124-133.

DÖVRİ MƏTBUATDA

Qız məktəbində : şeir // Füyuzat. - 2008. - № 1(39). - S. 39.

Mənim tanrım ; Qız məktəbində ; "İblis" pyesindən İblisin monoloqu // Azərbaycan. - 2008. - № 9. - S. 3-4.

HAQQINDA

KİTABLAR

Atilla İ. Cavid : Üç hissəli drama. - Bakı : ADPU, 2009. - 76 s.

Kitabda Hüseyn Cavidin həyatına həsr olunmuş dram əsəri verilmişdir.

Atilla İ. Dram əsərləri. - Bakı : Qanun, 2010. - 144 s.

Kitabda Hüseyn Cavidin həyatına həsr olunmuş "Cavid" və "Aşına" dram əsəri verilmişdir.

Atilla İ. Əsrin şairi. I kitab= Поет века = The poet of century. - Bakı : Adioğlu, 2009. - 177 s.

Bu kitab başda Azərbaycan türk şairi Hüseyn Cavid olmaqla, sovet quruluşunun və Stalinin bilavasitə rəhbərliyi altında həyata keçirilən Azərbaycan represiya qurbanlarına-Azərbaycan şəhidlərinə ithaf olunur.

Atilla İ. Əsrin şairi : II kitab : Cavid estetikası : Sənət və gözəllik dünyası. - Bakı : Adiloğlu, 2010. - 416 s.

Çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında görkəmli şair-filosof və estetik Hüseyn Cavidin gözəllik dünyası, sənətə, həyata, dünyaya və kainata fəlsəfi baxışları az araşdırılmışdır. Bu kitabda müəllif Cavid estetikasında sənət anlayışı, eşq və gözəllik, gözəllik və məhəbbət, məhəbbət və nifrət kimi estetik problemlərə nəzər salır, onun fəlsəfi düşüncələrinə ayrıca yer verir.

Atilla İ. Əsrin şairi : III kitab: Hüseyn Cavid Azərbaycan sovet ədəbi tənqidində - Bakı : Müəllim, 2011. - 246 s.

Hüseyn Cavid yaradıcılığı sovet dövründə geniş ədəbi mübahisələrə səbəb olmuş, ciddi marksist-leninçi tənqiddə məruz qalmışdır. Şair bolşevik partiyasının və şura hökumətinin bədii ədəbiyyat sahəsində həyata keçirdiyi siyasəti və sovet quruluşunu qəbul etməmiş, sinifli cəmiyyətdə ədəbiyyat və sənət haqqında marksist nəzəriyyəsi ilə hesablaşmamış, ona qarşı prinsipial əbədi mövqə nümayiş etdirmişdir.

Atilla İ. Əsrin şairi, yaxud peyğəmbər şair. - Bakı : Müəllim, 2007. - 64 s.

Kitabçada çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatında yeni səhifələr açan, dünya ədəbiyyatında analoqu olmayan bir bədii yaradıcılığa və sənətkarlıq qüdrətinə malik olan Hüseyn Cavidin yaradıcılığına, tarix mövzularına qısa nəzər salınır. Kitabça şairin 125 illiyinə həsr olunmuşdur

Atilla İ. Hüseyn Cavidin mənzum dramaları : I hissə: Ana. Şeyx Sənan. Uçurum. İblis. - Bakı : Adiloğlu, 2011. - 436 s.

"Əsrin şairi" sisiləsindən Hüseyn Cavidin mənzum dramalarının üç hissədə çap edilməsi nəzərdə tutulmuşdur. I hissədə "Ana", "Şeyx Sənan", "Uçurum", "İblis" dramaları nəzərdən keçirilir, müasir tələblər baxımından araşdırılır və təhlil edilir. Cavid bədii dühasına, əsərlərinin sənətkarlıq xüsusiyyətlərinə, ədəbi və teatr tənqidinə ayrıca yer verilir.

Atilla İ. Hüseyn Cavid: Mərd olun mərd ölün. - Bakı : Qanun, 2010. - 288 s.

Stalin epoxası və siyasətinin qurbanları barəsində qəmli bir dastanı xatırladan bu

kitabda Cavidlərin və başqa namuslu və vicdanlı sovet adamlarının ağırlı-cılı həyatı işıqlandırılır. Qəddar və amansız bir quruluşda yaşamış insanların tarixi faciələri kitabından bəzi səhifələr varaqlanır.

Atilla İ. İnsan ömrü bir dalğa kimi : Turan Cavid haqqında sənədli xatirələr. - Bakı : Müəllim, 2010. - 280 s.

Kitabda uzun illər teatr İnstitutunda (indiki Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində) Azərbaycan teatrlar tarixindən dərslər demiş, Cəfər Cabbarlı adına Dövlət Teatr Muzeyində və Hüseyn Cavidin ev muzeyində direktor işləmiş teatrşünas Turan Cavidin həyat və məişətinə, ömür-gün yoluna nəzər salınır.

Əhmədli S. Hüseyn Cavidin ev muzeyi. - Bakı : Şirvanəşr, 2009. - 168 s. :
Kitab Hüseyn Cavidin ev muzeyinə həsr edilmişdir. Kitabda muzeyin yaranma tarixindən, oradakı eksponatlardan, muzeyə verilmiş hədiyyələrdən və Hüseyn Cavidin Naxçıvandakı ev muzeyindən bəhs edilir.

Əzizova N. Hüseyn Cavid dramaturgiyasında qadınların tipləri və Cavidin məhəbbət konsepsiyası - Bakı : Sabah, 2005. - 271 s.

Bu kitabda Cavidin əsərlərinin xronologiyası, qısa məzmunu, dramlardakı qadınların tipləri, yaş psixologiyası, mövqeyi, taleyi, xarakteri, məhəbbətin resepti, Cavidin uzaqgörənliyi, dərinliyi və bu bərdəki mülahizələrindən bəhs edilmişdir.

Hüseynov R. Vaxtdan uca. – B.: Işıq, 1989. – 363 s.

KİTABLARDA

Alışanlı Ş. Hüseyn Cavid sənəti və Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığının nəzəri-metodoloji inkişaf mərhələləri // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. – I cild. - S.207-211.

Babaxanlı G. Cavid əbədiyyəti // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S. 346-350.

Cavid M. İlk görüş // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S.180-181.

Cavid T. Atam haqqında xatirələr // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S.182-188.

Cəfər Ə. Həqiqət şairi // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S.118-119.

Cəfər M. Böyük şair, mütəfəkkir // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S.34-62.

Cəfərov C. Görkəmli şair və dramaturq Cavid və teatr // Cavidşünaslıq. – B.: Elm,

2005. - I cild. – S.137-145.

Cəfərov H. Bəxtiyarsan, əgər // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.298-308.

Ələsgərov Ç. H.Cavidin “Topal Teymur” əsəri haqqında düşüncələrim // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S.321-325.

Əliyeva G. Bənzərsiz lirika // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005.- I cild. – S.267-271.

Əlioğlu M. Eşq və ülvyyəət // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S.120-136.

Əlioğlu M. Hüseyn Cavidin lirikası // Darıxan adamlar. 2 cildə. - B. : Təhsil, 2009. - I c. - S. 9.

Əlioğlu M. Hüseyn Cavidin romantizmi : giriş // Darıxan adamlar. 2 cildə. - B. : Təhsil, 2009. - I c. - S. 3-9.

Əlizadə M. Tənqid və cavidşünaslıqda bibliografiya. Yeni mərhələ // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.279-284.

Əsədullayeva N. H. Cavidin “İnqilab xırsızı”nda haqla nahaqqın mübarizəsi// Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.326-331.

Hüseyn Cavid (1882-1941) // Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı : dərslik : - B. : Bakı Universiteti nəşriyyatı, 2007. - I C. - S. 92-118.

Hüseynov R. Sözümdə və düşüncəmdə Cavid zirvəsi // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild – S.194-206.

Xəlilov S. “İblis” və Qərb ədəbi-fəlsəfi fikri // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.217-231.

İbrahimqızı F. Hüseyn Cavid dünyası rəssamların gözü ilə // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.285-289.

Kərimli T. Hüseyn Cavid və klassik irs // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S. 212-216.

Qarayev Y. Hüseyn Cavid Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S.70-96.

Məmmədli Q. Ədiblə görüşlərim // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. – I cild. - S.248-251.

- Məmmədov A. Gözəllik nəğməkarı // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S. 232-241.
- Nəbiyev B. “İblis” Cəfər M. Böyük şair, mütəfəkkir // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.63-69.
- Rza X. İki qüdrət əl-ələ : məqalə // Gəl, ey səhər. - B. : Nağıl evi, 2004. - S. 274-286.
- Rza R. Minlərlə könüllərdə təssüfə qaldı // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.29-33.
- Rzayev A. Böyük ömrün bir əsri // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.189-193.
- Sultanlı Ə. Hüseyin Cavidin faciələri Cavidşünaslıq. I cild. – B.: Elm, 2005. – S. 97-117.
- Sultanlı V. Turan yolçusu // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.309-320.
- Şəfəq R. Musiqi təqvimi // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.332-338.
- Talıbzadə A. Üsyan və cəza: fikir kəndirbazının aqibəti // Cavidşünaslıq. I cild. – B.: Elm, 2005. – S.252-266.
- Təhmasib T. Cavid yaradıcılığında dini və dünyəvi anlayışlar // Cavidşünaslıq. – B.: Elm, 2005. - I cild. – S.272-278.
- Türkəqul M.H. Cavid və kommunistlər // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. – I cild. - S.146-173.
- Uzun E. İblis və insan // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.293-308.
- Vahabzadə B. Böyük humanist // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.174-179.
- Vəzirov C. Dünənli, bugünlü, sabahlı Cavid // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. – I cild. - S.342-345.
- Zamanov A. Cavid sənətinin qələbəsi // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.23-28.
- Zəka R. Gözəllik aşiqi // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.242-247.

BƏDİİ ƏSƏRLƏRDƏ

Dilbazi M. Böyük Hüseyn Cavidə : şeir : ithaf : 1982 // Seçilmiş əsərləri. - B. : Lider, 2004. - S. 114-115.

Həsənzadə N. Burjua şairi : Cavidə həsr olunur // Seçilmiş əsərləri. - B. : Şərq-Qərb, 2004. - S. 58-59.

Həsənzadə N. Cavidin : şeir // Seçilmiş əsərləri. - B. : Şərq-Qərb, 2004. - S. 153-154.

Xəlilzadə F. Hüseyn Cavidə : şeir // Yuxular. - B. : Araz, 2004. - S. 147.

İbrahimov H. Böhtan : roman. - Bakı : Şərq-Qərb, 1998. - 286 s.

Hüseyn İbrahimov bu romanında repressiya qurbanlarından biri kimi böhtanlara məruz qalmış dahi Azərbaycan şairi Hüseyn Cavidin həyatından bəhs edir.

Təhməz B. Cavid türbəsi önündə : Hüseyn Cavidə // Seçilmiş əsərləri. - B. : Araz, 2010. - S. 174.

DÖVRİ MƏTBUATDA

Abbaslı T. Başdan-başa Aşiq : Hüseyn Cavid - 130 // Mədəniyyət. - 2012. - 24 oktyabr. - № 77. - S. 10.

Abdullayeva A. H.Cavid dramaturgiyasının tədqiqi mərhələləri // Mədəni - Maarif. - 2006. - №4. - S.34-36.

Axundov B. Böyük şairin xatirəsi : Hüseyn Cavidin ev muzeyi // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 29 sentyabr. - № 36. - S. 5-6.

Axundov B. Cavid sorağında : Hüseyn Cavid - 125 // Ədəbiyyat. - 2007. - 16 noyabr. - S. 2.

Axundov B. Əzablı yolların fədakar yolçusu : Hüseyn Cavidin ədəbi irsinə bir baxış // Xalq qəzeti. - 2009. - 4 iyun. - S. 5.

Axundov B. İnsanları gözəlliyə, idraka, işığa səsləyən sənət : Hüseyn Cavid haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 15 oktyabr. - N 40. - S. 1.

Axundov B. Tarixə dönmüş muzey : Hüseyn Cavidin ev muzeyi haqqında //

Ədəbiyyat qəzeti. - 2008. - 17 oktyabr. - S. 2.

Axundov B. Şairin adına layiq məbəd : Hüseyn Cavidin ev - muzeyi gündən - günə gözəlləşir // Azərbaycan. - 2012. - 3 noyabr. - № 245. - S. 7.

Asifqızı S. Səma şairinin odasında // Mədəniyyət. - 2008. - 11 sentyabr. - S. 5.

Aslanlı M. (Huntürk). "Cahan igid ərlərindir..." : Hüseyn Cavidin yaradıcılığı fonunda // Azərbaycan. - 2009. - N 12. - S. 163-170.

Aslanov Y. Nurlu ömrün işığı : Hüseyn Cavid - 125 // Azərbaycan müəllimi. - 2007. - 9 noyabr. - S. 7.

Azəroğlu. "Şeyx Sənan" Ərdəbildə və ya məhəbbətin qələbəsi : Hüseyn Cavid - 125 // Ədəbiyyat qəzeti . - 2007. - 2 noyabr. - S. 1, 3.

Babaxanlı G. Cavidə üz tutanda : Hüseyn Cavid - 130 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 30 mart. - № 11. - S. 1,3.

Babaxanlı G. Hüseyn Cavidə dünya ziyarət edir // Azərbaycan. - 2007. - 21 iyun. - S.6.

Babaxanlı G. Yadigarları onun ikinci ömrünü yaşadır : [H.Cavidin ev-muzeyinin direktoru, filologiya elmləri namizədi Gülbəniz Babaxanlı ilə söhbət / yazdı T. Ağaoğlu] // Azərbaycan. - 2009. - 17 may. - S. 6.

Babaxanova G. Hüseyn Cavidin xatirəsinin əbədləşdirilməsi ümummilli lider Heydər Əliyevin xidmətidir // Azərbaycan. - 2006. - 17 may. - S.4.

Behbudlu Ə. Böyük dramaturq : Hüseyn Cavid - 130 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 9 noyabr. - № 41. - S. 1-2.

Behbudov Q. Görkəmli şair-dramaturq və böyük mütəfəkkir : Hüseyn Cavid - 130 // İki sahil. - 2012. - 24 oktyabr. - № 196. - S. 14.

Bəhmənli V. "Ayrı deyil, çünki birik daima" : Hüseyn Cavid haqqında // Mədəniyyət. - 2012. - 17 avqust. - № 60. - S. 7.

Cavid M. Cavid haqqında xatirimdə qalanlar : Hüseyn Cavid haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2006. - 1 dekabr. - S.1. .

Cəfərli M. "Cavid möcüzəsi" və mifik təfəkkür : Hüseyn Cavid - 125 // Azad Azərbaycan. - 2007. - 31 oktyabr. - S. 7.

Cəfərov F. Cavid ömrünün səhifələri : Hüseyn Cavid - 130 // Xalq qəzeti. - 2012. - 2 dekabr . - № 269. - S. 7.

Cəfərov F. 37-ci ilin repressiya qurbanlarından biri: arxiv sənədlərinin dili ilə : Hüseyn Cavid -130 // Respublika. - 2012. - 13 oktyabr. - № 230. - S. 6.

Cəmilzadə H. Yetmiş illik ömrün şah əsəri // Respublika. - 2008. - 13 fevral. - S. 6.

Cəmşidov Ş. Böyük sənətkarlar haqqında xatirələrim // Ədəbiyyat qəzeti. - 2006. - 25 avqust. - S.2.

Dadaşov A.Cavid əfəndinin "İblis"i // Ədəbiyyat qəzeti. - 2008. - 7 mart. - S. 2.

Dadaşov A. Cavidin səhnəyə həsrət pyesləri // Respublika. - 2008. - 20 may. - S. 10.

Daşdəmirli Ə. Fəxr edirəm ki, Heydər Əliyev bu məsuliyyətli işi məhz mənə həvalə etdi : Həmid Cəfərovla söhbət / Azərbaycan müəllimi. - 2011. - 8 aprel. - N 13. - S. 8. - Söhbət Hüseyn Cavidin nəşinin uzaq Sibirdən Vətənə gətirilməsindən gedir.

Ədalət."Əsiri olduğum bir şey varsa, o da həqiqət və məhəbbətdir!" // Azərbaycan müəllimi. - 2008. - 7 mart. - S. 5.

Əfqan. Cavid ölməzliyi // Azərbaycan. - 2009. - 23 may. - S. 6.

Əliyev H. Yaxın keçmişdən uzaq gələcəyə // Mədəniyyət. - 2009. - 10 iyun. - S. 7.

Əliyev T. Azərbaycan mədəniyyətinin hamisi // İki sahil. - 2012. - 16 oktyabr. - № 190. - S. 30.

Əsgərli Ə. Cavid dünyası // Azərbaycan. - 2012. - № 5. - S. 183-186. - Hüseynov R. **Əbədi Cavid. - Bakı: Nurlan, 2 kitabına rəy.**

Əsgərli Z. Əsrin romantik şairi: Hüseyn Cavid - 130 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 15 iyun. - № 22. - S. 1-2.

Əsgərzadə L. "Afət" əsərində mühit və gözəllik problemi // Mədəni-maarif. - 2007. - №4. - S.33-35.

Əsgərzadə L. Mənim tanrım gözəllikdir, sevgidir : H. Cavid // Mədəni-maarif. - 2007. - № 3. - S.25-27.

Əsgərzadə L. Yazılan və yaşanan faciə : Hüseyn Cavid - 130 // Mədəni həyat. - 2012. - № 9. - S. 53.

Günay. Hüseyn Cavid aləminə səyahət : Hüseyn Cavidin ev muzeyində // Planet. - 2007. - 22 may. - S.19.

Hüseyn Cavid (1882-1941) // Savalan. - 2012. - 23 -29 oktyabr. - № 76/77. - S. 2.

Hüseyn Cavidin "Şeyda" dramı 11 dilə tərcümə edilib // Mədəniyyət. - 2012. - 13 iyul. - № 50. - S. 4.

Hüseyn Cavidin 125 illik yubileyi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı (17 aprel 2007-ci il) // Azərbaycan. - 2007. - 18 aprel. - S.1. .

Hüseynov R. Millət müəlliminə : Heydər Əliyev və Hüseyn Cavid poeziyası // Xalq qəzeti. - 2010. - 11 dekabr. - N 272. - S. 2,3.

Xəlilov S. Cavid və Əttar // Ədəbiyyat qəzeti. - 2009. - 1 may. - S. 7.

Xəlilov S. Cavid və Cübran: ideya zirvəsində görüş : Hüseyn Cavid - 125 : ərəb şairi Cübran xəlil Cübran -125 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2008. - 25 yanvar. - S. 1,3.

Xəlilov S. Zamanın və məkanın fəvqünə yüksəlmiş filosof şair : Hüseyn Cavid – 125 // Xalq qəzeti. - 2007. - 6 noyabr. - S. 6.

Xəlilzadə F. Böyüklüyün, ucalığın, əbədiyaşarlığın ünvanı : Hüseyn Cavid – 130 // Azərbaycan. - 2012. - 24 oktyabr. - № 239. - S. 7.

Xəlilzadə F. Cavid "tərcümə" edilib : Bu naşılıq yoxsa yalnışlıq // Kaspi. - 2012. - 4-6 fevral. - N № 241. - S. 19.

Xəlilzadə F. Faciəli ömrün qəmli dastanı : Hüseyn Cavid - 125 // Azərbaycan. - 2007. - 24 oktyabr. - S. 7.

Xəlilzadə F. Qaranlıqda parlayan nur // Azərbaycan. - 2008. - 24 oktyabr. - S. 8.

İmanov İ. Hüseyn Cavid: Əsiri olduğum bir şey varsa, o da həqiqət və məhəbbətdir // Xalq qəzeti. - 2007. - 1 iyul. - S.5.

İmanov İ. "Mənim tanrım gözəllikdir, sevgidir" // Xalq qəzeti. - 2007. - 23 may. - S.6.

İsfəndiyarqızı N. "Mənim gözümdə Cavid Əfəndi..." mövzusunda düşüncələr :

"Dünyanın əsl qiymətini verə biləcək əxlaqda olmadığı dahi - Hüseyn Cavid" // Kaspi. - 2012. - 13 noyabr. - № 421. - S. 12.

Kazımoğlu M. Sənətkarın əyilməzliyi : C.Qasımovun "Cavidi məhbəsə aparan yol" kitabı haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2008. -4 iyul. - S. 2.

Qaliboğlu E. Düşüncə şairi : Hüseyn Cavid haqqında // Mədəniyyət. - 2009. - 23 oktyabr. - N 77. - S. 12.

Qaliboğlu E. Repressiya 1937-72-ci illər // Mədəniyyət. - 2009. - 30 oktyabr. - N 79. - S. 7.

Qarayev T. Həyata keçən arzu : Azərbaycan dramaturqu Hüseyn Cavidin məqbərəsinin açılışı Heydər Əliyevin iştirakı // Azərbaycan. - 2010. - 8 may. - N 99. - S. 10.

Qasımov C. Cavid dünyasına səyahət : Salatın Əhmədovanın "Hüseyn Cavidin ev muzeyi" kitabı haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2009. - 9 oktyabr. - N 38. - S. 6.

Qasımov Ə. Cavid və GƏNCLİK : Hüseyn Cavid haqqında // Vəfa. - 2006. - №1-2. - S.14-15.

Qasımov H. Hüseyn Cavid qəhrəmanları mənəvi-əxlaqi dəyərlər müstəvisində : Hüseyn Cavid - 130 // Azərbaycan məktəbi. - 2012. - № 5. - S. 33-39.

Quliyev Ə. Hüseyn Cavid irsi Türkiyədə // Mədəni - Maarif. - 2007. - № 1/ 2. - S.16-17. .

Mehdixanlı T. Ulu öndərin təşəbbüsü ilə yaradılan muzeylər // Azərbaycan. - 2006. - 17 may. - S.4. .

Məmmədova N. Azərbaycan sovet yazıçılarının əsərlərində sətiraltı-mətnaltı mənalar : Hüseyn Cavidin əsərləri əsasında // Azərbaycan dili və ədəbiyyat tədrisi. - 2011. - N 1. - S. 11-16.

Mikayılov Ş. Azərbaycan ədəbiyyatında Hüseyn Cavidin yeri // Təhsil problemləri. - 2007. - 1-10 dekabr. - S. 4-5.

Mirzəyeva Y. Mövt ararkən cavid olan sənətkarın "İştə bir divanədən bir xatirə" şeirinə bir şərh dənəməsi (cəhdi) // Azərbaycan. - 2011. - N 4. - S. 164-170.

Mükərrəmoğlu M. "Cavid ömrü" ilk dəfə festivalda nümayiş etdirildi : Hüseyn Cavidin yubileyinə həsr edilmiş film haqqında // Xalq qəzeti. - 2007. - 11 sentyabr. - S.6. .

Nağıyev Ə. Cavidin əsərlərindən mən saatlarla sitat götürə bilərəm : [Azərbaycan

Respublikasının Belarus dövlətindəki səfiri Əli Nağıyevin "Neman" jurnalına verdiyi müsahibə / yazdı A. Badek] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 26 тижнфик. - N 45/46. - S.1-2.

Naxçıvanlı Ə. Cavid ocağının işığında : Hüseyn Cavid haqqında // Respublika. - 2009. - 8 sentyabr. - N 199. - S. 7.

Nərimanoğlu M. Məqbərələr tanınmış şəxsiyyətlərə ehtiram rəmzidir // Azərbaycan. - 2011. - 15 dekabr. - N 277. - S. 7.

Nərimanoğlu M. Səma şairinin muzey həyatı : Hüseyn Cavid haqqında //Azərbaycan. - 2011. - 23 oktyabr. - N 235. - S. 6.

Nəzakət. Hüseyn Cavidin şeirləri fransız dilinə tərcümə olunub // Səs. - 2007. - 10 iyul. - S.12.

Orucəliyev İ. Hüseyn Cavidin pedaqoji düşüncələri // Azərbaycan Müəllimi. - 2012. - 16 noyabr. - № 45. - S. 8.

Rəhimzadə M. "Gəldin də neçin pənbə buludlar kibi akdın..."Buludlar kimi əbədiyyətə qeyb olan ulu şairin xatirəsi anında. Hüseyn Cavid-125 : Hüseyn Cavid - 125 // Respublika. - 2007. - 26 oktyabr. - S. 2.

Sabutay. Noyabr inqilab ədəbiyyat : "Böyük Oktyabr Sosialist inqilabı" zamanı ədəbiyyat // Mədəniyyət. - 2009. - 20 noyabr. - N 84. - S. 12.

Salim F. İki sivilizasiyanın şairi // Kaspi. - 2011. - 2-4 iyul. - N 115 (2). - S. 20.

Seyidov T. Cavid yaradıcılığı açarı qeyd olunmuş xəzinədir : Hüseyn Cavid - 125 // Azad Azərbaycan. - 2007. - 10 iyul. - S.7.

Sərvaz. Cavid o xoşbəxt sənətkarlardandır ki... : Hüseyn Cavid - 125 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2008. - 11 yanvar. - S. 1-2.

Şahtaxtlı M. Şahtaxtı kəndi böyük şəxsiyyətlərin vətənidir : Hüseyn Cavid öz əsərində Şahtaxtı kəndini Şərqin günəşi adlandırmışdır // Azad Azərbaycan. - 2010. - 5 mart. - N 33. - S. 7.

Turan A. İşığımız sönmədi. Sönməyəcək : Hüseyn Cavidin vəfatından 65 keçir // Ədəbiyyat qəzeti. - 2006. - 1 dekabr. - S.1. .

Turan A. Topal Teymurun dramı - Türk tarixinin faciəsi // Ədəbiyyat qəzeti. - 2005. - 21oktyabr. - S.5. .

Umudlu E. Cavid müəllimlik peşəsindən zövq alırdı : Hüseyn Cavid - 130 // Azərbaycan Müəllimi. - 2012. - 28 sentyabr. - № 38. - S. 7.

Umudlu E. Kəssə hər kəs tökülən qan izini... : dahi Hüseyn Cavidin vəfatından 71 il ötür // Mövqe. - 2012. - 5 dekabr. - № 231. - S. 6.

Ülkü İ. Türk "Faust"unun yazarı Hüseyn Cavid // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 7 dekabr. - S. 3,6.

Ülvi A. Hüseyn Cavid və özbək ədəbi-mədəni mühiti // Azərbaycan. - 2012. - 21 oktyabr. - № 237. - S. 7.

Vəzirov C. Cavid pyesləri // Yeni Mədəni-maarif jurnalı. - 2008. - № 8. - S. 25-29.

Vəzirov C. Cavidlərin xəzanlı və səadətli payız ayları. - // Ədəbiyyat qəzeti. - 2005. - 28 oktyabr. - S.2. ; Mədəni - Maarif. - 2005. - №11. - S.46-48. .

Yunisli F. Cavid - bu böyük ad nə qədər calibi - heyrət?! : Hüseyn Cavid - 130 // Mədəniyyət. - 2012. - 27 iyul. - № 54. - S. 12.

Yunisli F. Hüseyn Cavidin rus ədəbiyyatına münasibəti : Hüseyn Cavid - 130 // Mədəniyyət. - 2012. - 10 oktyabr. - № 73. - S. 15.

Yunisli F. Hüseyn Cavid-Əlibəy Hüseynzadə: düşüncə və ideyanın vəhdəti : Hüseyn Cavid - 130 // Kəsp. - 2012. - 30 oktyabr. - № 412. - S. 12.

Zərbəliyev C. Cavid ocağı // Mədəniyyət. - 2012. - 7 sentyabr. - № 64. - S. 6.

YUBİLEY TƏNTƏNƏLƏRİ

Bakıda görkəmli şair və dramaturq Hüseyn Cavidin 130 illiyinə həsr olunmuş təntənəli yubiley mərasimi keçirildi : Hüseyn Cavid - 130 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 2 noyabr. - № 40. - S. 1-2.

Hüseyn Cavidin anadan olmasından 130 il ötür // Paritet. - 2012. - 25-29 oktyabr. - № 114. - S. 16.

Naxçıvanda görkəmli şair və dramaturq Hüseyn Cavidin 130 illik yubileyi qeyd olunmuşdur // İki sahil. - 2012. - 30 oktyabr. - № 198. - S. 22.

Naxçıvanda görkəmli şair və dramaturq Hüseyn Cavidin 130 illik yubileyi qeyd olunmuşdur // Respublika. - 2012. - 30 oktyabr. - № 241. - S. 12.

Naxçıvanda görkəmli şair və dramaturq Hüseyn Cavidin 130 illik yubileyi // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 2 noyabr. - № 40. - S. 1,3.

CAVIDIN YADIGARLARI

Abbaszadə H. Turan Cavid // Ədəbiyyat qəzeti. - 2006. - 5 may. - S.2..

Atilla İ. İnsan ömrü bir dalğa kimi : Turan Cavid haqqında sənədli xatirələr. - Bakı : Müəllim, 2010. - 280 s.

Aynur R. Mənim möhtəşəm güzgüm : Turan Cavid haqqında // Pəncərə. - 2007. - № 5. - S. 34-38.

Babaxanlı G. Cavidlər ayı // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S.18-22.

Əhmədov A. Azərbaycan vokal musiqisində Ə.Cavidin yeri // Mədəni Maarif. - 2011. - N 7. - S. 45,46.

Əhmədova A. Ərtoğrul Cavidin musiqi dünyası // Mədəni Maarif. - 2011. - N 6. - S. 45-47.

Ərtoğrul Cavid // Ədəbiyyat qəzeti. - 2009. - 11 sentyabr. - S. 4. - Məqalə 1981-ci ildə Ərtoğrul Cavidə həsr olunmuş televiziya verilişinin mətnindən ibarətdir. Gülbəniz Babaxanlı məqaləyə giriş sözü vermişdir.
Фаталиев Р. Памяти Эртограла Джавида // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. - I cild. – S. 339-341.

Həbibbəyli İ. Turan Cavid haqqında söz // Cavidşünaslıq.. – B.: Elm, 2005.- I cild – S.11-13.

İsmayıloğlu A. Turan Cavid anıldı // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 14 sentyabr. - S.2.

Sadıqzadə Q. "Yaman günün ömrü az olar..." : Turan Cavid haq-da xatirələr // Ədəbiyyat qəzeti. - 2006. - 1 dekabr. - S.1,5.

Mən həmişə minnətdaram Sizə... : Hüseyn Cavidin qızı Turan xanımın Heydər Əliyevin söhbəti // Ədəbiyyat qəzeti. - 2011. - 9 dekabr. - N 45. - S. 1.

Nəbiyev B. Ağır itki : Turan Cavid haqqında // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. – I cild. - S.14-17.

Talıbov V. Böyük sənətkarların böyük qızı // Cavidşünaslıq.– B.: Elm, 2005. – I cild. - S.7-10.

Turan A. Ramiz Həsənoğlu: "Turan xanım vaxtını qoruyurdu ki, onu Cavidə həsr eləsin" : Turan Cavid haq-da // Ədəbiyyat qəzeti. - 2006. - 8 sentyabr. - S.2. .

Turan Cavid anıldı // Ədəbiyyat qəzeti. - 2009. - 9 oktyabr. - N 38. - S. 6.